

ساماندهی و وانت‌بارهای میوه‌فروش در اردبیل و دغدغه‌های فروشندگان سیار

فروش میوه و تره‌بار پشت خودروها که به عنوان یکی از شاخه‌های دستفروشی در نقاط مختلف کشور رواج دارد، موجب بروز مشکل‌هایی در اردبیل شده که بر این اساس شهرداری درصد جمع‌آوری و استقرار آنها در قالب طرح ساماندهی برآمده که دغدغه‌هایی را برای این قشر به همراه داشته است.

به گزارش خبرنگار ایرنا، استان اردبیل با تولید سالانه حدود ۴.۵ میلیون تن انواع محصول، یکی از قطب‌های کشاورزی کشور به‌شمار می‌رود و شاید همین امر موجب شده است که مغازه‌های سرتاسر محدوده بین تازه میدان تا پل پیرعبدالملک اردبیل به فروش عمده و خرده انواع محصولات و فرآورده‌های کشاورزی اختصاص یابد.

سواى اینها از میدان وحدت، سینا، جهاد و زرناس تا کشاورز، سعدی، علی‌آباد، باکری، فلسطین، بسیج و کارشناسان و خیابان‌های اصلی و فرعی پر رفت و آمد اردبیل تا چشم کار می‌کند، فروشندگان سیاری به چشم می‌خورند که با وانت‌بارها و نیسان‌ها مشغول فروش میوه و تره‌بار هستند.

محصول‌هایی که سواى فروشگاه‌های پر زرق و برق حتی در مغازه‌های واقع در محدوده بازار نیز برای برخی قشرها قابل خرید نیست، پشت وانت‌بارها با قیمتی پایین‌تر از بازار رسمی عرضه و با استقبال خوبی هم روبه‌رو می‌شود.

فروشندگان این محصولات در نگاه نخست جزو قشرهای فرودست و کم‌برخوردار به چشم می‌آیند اما پس از دقایقی معاشرت، با افرادی با سطح تحصیلات زیر دیپلم، دیپلم تا کارشناسی ارشد آشنا می‌شویم که از چهار تا ۴۰ سال سابقه دارند و دستفروشی یگانه راه تامین معاش و گذران زندگی آنها است.

در سال‌های نه‌چندان دور فروشندگان در گوشه‌ای از معابر بساط خود را پهن می‌کردند یا با ارا به‌های چهارچرخ در خیابان‌ها و کوچه‌ها کالاهای خود را به فروش می‌رساندند، به تدریج با تغییر شرایط اجتماعی و اقتصادی، خودروهای سبک ویژه حمل بار را برای ادامه کسب و کار خود

برگزیدند. با این حال با گسترش تعداد وسایل نقلیه در شهر و افزایش روز افزون فروشندگان چهره شهر زیبایی و نظم خود را از دست داده است.

فروشندگانی که روزانه هشت تا ۱۰ ساعت در معابر می‌ایستند، بخشی از فضای پارک و رفت و آمد سایر خودروها را اشغال می‌کنند و در کنارشان خودروهای مشتریان که به واسطه قیمت پایین محصولات، لاجرم برای خرید مجبور به توقف در نزدیکی آنها هستند، گاه با بی‌ملاحظگی و توقف در باند دوم خیابان بدون توجه به حقوق سایر شهروندان موجب راه‌بندان و ایجاد ترافیک می‌شوند.

البته در کنار اینکه وانت‌بارها و نیسان‌های پراکنده در نقاط مختلف اردبیل سیمای شهری را جلوه‌ای نامناسب بخشیده‌اند، فعالیت برخی از آنها مجاور مغازه‌ها موجب اعتراض شدید مغازه‌دارانی شده است که برای تداوم کسب و کار خود باید با اجاره، عوارض، مالیات و هزینه‌های جانبی دیگر دست و پنجه نرم کنند.

مغازه‌داران بر این باور هستند که فروشندگان سیار کسب و کار آنها را نیز تحت تاثیر قرار داده‌اند و از رونق انداخته‌اند، به طوری که دیگر مردم همانند گذشته تمایلی به خرید از آنها ندارند و ترجیح می‌دهند که اقلام مورد نیاز خود را، در مسیر خانه تا محل کار، از همین فروشندگان سیار خریداری کنند.

شهرداری در چنین شرایطی با ارائه طرحی ابتکاری درصدد است تا نسبت به ساماندهی وانت‌بارها و نیسان‌های میوه‌فروش با استقرار آنها در ۵۳ نقطه اردبیل اقدام کند؛ طرحی که در همین مراحل اولیه به محض مطرح شدن، کم و کیف اجرا و میزان استقبال میوه‌فروشان و مردم از آن با اما و اگرها، پرسش‌هایی بسیاری روبه‌رو شده است.

تلاش برای اجرای ساماندهی تا پیش از نوروز

شهردار اردبیل هفته پیش در برنامه‌ای تلویزیونی در این زمینه گفت: سال ۱۳۹۸ وزارت کشور بخشنامه‌ای به استانداران ابلاغ کرد که بر اساس آن ۱۱ دستگاه و نهاد در بحث ساماندهی دستفروشان و فروشندگان سیار مسئول شدند که از بین آنها تنها پلیس و شهرداری به پشتوانه

دادستانی درگیر موضوع است و سایر دستگاه‌ها کنار کشیدند.

محمود صفری افزود: با این وجود در بحث ساماندهی وانت‌بارهای فروشنده میوه و تره‌بار، مکان‌های مختلف شناسایی و در حال آماده‌سازی است؛ ۷۶۴ دستگاه وانت‌بار، نیشان و خاور به تفکیک محل‌های استقرارشان شناسایی شده است.

وی بیان کرد: حتی نام و شماره تماس افرادی که با این وانت‌ها کار می‌کنند را استخراج کردیم؛ مالک اصلی وانت‌ها نیز با کمک پلیس راهنمایی و رانندگی و به واسطه شماره پلاک خودروها اعلام شده و نکته جالب اینکه حدود ۲۰۰ دستگاه وانت تنها در مالکیت ۶۰ نفر است.

شهردار اردبیل اضافه کرد: علاوه بر این در جریان بررسی‌ها متوجه شدیم که ۲۴ نفر از کارمندان یک اداره مالک وانت هستند که خودروهای خود را در اختیار افراد دیگر قرار داده‌اند و در واقع آنها کار می‌کنند.

وی با اشاره به جمع‌آوری اطلاعات کامل مرتبط با فروشندگان سیار و پایش آنها، عنوان کرد: کار اصلی ساماندهی تنها مرتبط با حدود ۵۰۰ دستگاه وانت است؛ درست نیست که ۵۰۰ نفر زندگی بیش از ۵۰۰ هزار نفر را مختل کنند و هر جور که می‌خواهند در معابر خودروهای خود را متوقف کنند.

صفری در عین حال گفت: با توجه به اینکه عدم آسیب دیدن معیشت این افراد در اجرای هرگونه طرح ساماندهی در اولویت نخست قرار دارد و از این رو پیش از هر اقدامی، نسبت به تعیین مکانی برای استقرار آنها اقدام شده است؛ چرا که اجاره یک مغازه هزینه زیادی دارد که با این اقدام آن مشکل برطرف می‌شود.

شهریار اردبیل افزود: در این زمینه، شهرداری اردبیل در حال بررسی مکان‌های مناسب برای استقرار وانت‌بارهاست و در این راستا، با همکاری سازمان ترافیک و راهنمایی و رانندگی، اقدام به شناسایی مکان‌های مناسب کرده است. همچنین، در حال بررسی امکان استقرار وانت‌بارها در مناطق کم‌تردد و با کم‌تردد ترافیک است.

وی تشریح کرد: رفت و آمد در بسیاری از معابر که شاهد تردد تعداد زیادی خودرو هستند، با وجود توقف وانت‌بارهای میوه‌فروش از جمله در محدوده فرمانداری اردبیل دشوارتر شده است. از این رو از حدود یک ماه پیش کار را آغاز کردیم و مرحله به مرحله پیش خواهیم رفت؛ در مرحله نخست جلوی پهن کردن بساط میوه‌فروشی در کف خیابان‌ها گرفته

شده است.

شهردار اردبیل افزود: مرحله دوم موضوع ایستادن مورب آنها در کنار هم در خیابان‌ها و توقف آنها در میدان‌ها است و کار تا جایی پیش خواهد رفت که در نهایت به مکان‌های از پیش تعیین شده هدایت شوند.

صفری عنوان کرد: اگر فردی بخواهد نسبت به بازگشایی یک باب مغازه به صورت استیجاری اقدام کند، هزینه‌های بسیاری خواهد داشت اما شهرداری اردبیل برای وانت‌بارهای میوه‌فروش در ۵۳ نقطه مکان‌هایی در نظر گرفته است که از نظر دسترسی به سیستم گرمایشی، سرویس بهداشتی و سایر موارد مورد نیاز مشکلی نباشد.

وی با اشاره به اینکه برخلاف سایر شهرها از اقدام‌هایی مانند چیدن میز و صندلی در معابر اردبیل از سوی کبابی‌ها جلوگیری شده است، اضافه کرد: همانند برخی کلان‌شهرها در کنار اینها، بازارچه‌هایی نیز برای فروش میوه و تره‌بار راه‌اندازی خواهد شد.

شهردار اردبیل ابراز امیدواری کرد، تا پیش از نوروز ۱۴۰۳ نسبت به ساماندهی وانت‌بارها و میوه‌فروشان سیار اقدام لازم انجام گیرد.

پیوست فرهنگی و جانمایی مناسب، پیش‌نیاز استقرار دائم

یکی از وانتی‌های مستقر در محدوده میدان باکری اردبیل در گفت و گو با خبرنگار ایرنا بیان کرد: هفت سال است که به شغل میوه‌فروشی پشت وانت مشغول هستم و تنها راه کسب درآمد همین کار است که البته درآمدی برابر با کارگری دارد و به سختی تنها کفاف هزینه‌ها را می‌دهد.

داوود رهبری با اشاره به اینکه روزانه از ساعت ۹ صبح تا ۲۳ به فروش میوه مشغول است، افزود: در مجموع فروش نسبت به سال گذشته کاهش یافته است و مردم همچون گذشته توانایی خرید ندارند و در این شرایط معاش خانواده به سختی تامین می‌شود.

وی اضافه کرد: اغلب مطالبی که در مورد ما می‌گویند، صحت ندارد؛ البته عده‌ای صاحب اصلی وانت نیستند، بلکه افرادی دیگری به عنوان مالک، وانت‌ها را اجاره می‌دهند. برای مثال فردی که نیاز مالی ندارد، هشت دستگاه وانت خریداری و به کارگران اجاره داده است تا

در ازای روزانه ۵۰۰ هزار ریال تا ۲ میلیون ریال در نقاط مختلف شهر میوه بفروشند و در پایان روز با توجه به فاکتورهای دستگاه حساب و کتاب کنند.

این فروشنده سایر میوه در مورد طرح شهرداری برای ساماندهی وانت‌بارهای میوه‌فروش، اظهار کرد: شهرداری باید در نقطه‌ای به ما جا بدهد که مردم رفت و آمد داشته باشند و بتوانیم معاش خانواده خود را تامین کنیم چرا که اگر وانت‌ها در جایی نامناسب استقرار داده شوند، دیگر نمی‌توانند مانند اکنون میوه و تره‌بار بفروشند. همین الان هم فروش‌چندانی نداریم و اگر جای نامناسبی بدهند، مجبور می‌شویم دوباره به همین‌جا (کنار خیابان) برگردیم.

وی عنوان کرد: شهرداری می‌تواند در نقطه‌ای مناسب محیطی بازارچه‌مانند درست کند تا مردم بتوانند از آنجا خرید خود را انجام دهند و بروند؛ اگر جای مناسبی بدهند، جمع‌آوری وانت‌بارها کار خوبی است.

رهبری بیان کرد: همه فروشندگان در سطح کارگری و در پی یک لقمه نان برای خانواده هستند؛ اگر این کار انجام شود، معابر هم بازگشایی می‌شود و مردم به راحتی می‌توانند رفت و آمد داشته باشند و در صورت لزوم خودروی خود را پارک کنند.

میوه‌فروش دیگری نیز که در محدوده میدان فلسطین است، به خبرنگار ایرنا گفت: با وجود داشتن کارشناسی ارشد مهندسی آب و به دلیل نبود کار مناسب از چهار سال پیش هر روز از ۹ تا ۲۲ به فروش میوه پشت نیشان اشتغال دارم.

جواد جعفرزاده افزود: متاهل هستم و خرج خانواده‌ام را از راه میوه‌فروشی تامین می‌کنم، در این گرانی و تورم تنها راه درآمد ما همین کار است و الان که می‌خواهند ما را ساماندهی کنند، پرسش من از مسئولان این است که آیا این ساماندهی با عدالت انجام خواهد شد یا خیر. با توجه به مدت زمانی که در این منطقه حضور داشتم برای خود مشتری‌هایی دارم و با درآمد این کار گذران زندگی می‌کنم.

این فروشنده عنوان کرد: یکی از مشکلات طرح شهرداری این است که اگر به منطقه دیگری بروم، مشتری‌هایم فقط از همان منطقه خواهند بود؛ در حالی که الان کنار خیابان و محل گذر هستم و از همه‌جا مشتری دارم.

وی اضافه کرد: از سوی دیگر وقتی تعداد زیادی فروشنده در یک نقطه
تجمع شوند، به طور مسلم به فروش یک رقم میوه اکتفا نخواهند کرد
و در این صورت کنار هم به مشکل برمیخورند. برای مثال اگر ۱۰۰
فروشنده در یک نقطه جمع شوند، ممکن است ۱۰ نفر آنها بخواهند سیب
بفروشند؛ در این صورت چگونه میوه‌ها به فروش خواهد رفت.

این فروشنده سیار گفت: اگر قرار است این طرح به خوبی و با عدالت
اجرا گردد، انجام شود؛ وگرنه مردم در تنگنا هستند و همه مشکل
داریم و از شهردار تقاضا داریم در این شرایط ما را متزلزل نکنند.
روزی ما از این محل درمی‌آید و اگر ما را به منطقه‌ای بفرستند که
فروش نداشته باشیم، در حق ما ظلم می‌شود.

یکی دیگر از فروشندگان سیار که نخواست نامش درج شود، در گفت و گو
با خبرنگار ایرنا اظهار کرد: مالک وانت‌بار هستم و با وجود دریافت
مدرک فوق دیپلم مکانیک، از چهار سال پیش همین‌جا (نرسیده به میدان
سعدی) به فروش میوه و تره‌بار مشغولم.

وی که متولد ۱۳۷۲ بوده و با وجود داشتن همسر و یک فرزند،
میوه‌فروشی تنها راه درآمدش است، افزود: تابستان و زمستان روزانه
از حدود ساعت هشت صبح تا ۲۳ درگیر کار هستم؛ سبزمینی و پیاز
می‌فروشم و بار خود را از سر زمین کشاورزی یا میدان تره‌بار تهیه
می‌کنم.

این فروشنده سیار با اشاره به تفاوت قیمت فروشندگان سیار با
مغازه‌داران گفت: قیمت ما با مغازه‌ها ۱۰۰ درصد تفاوت دارد،
مشتری‌ها به مرور زمان می‌آیند؛ هم مشتری ثابت و هم مشتری گذری
داریم، اما در مجموع میزان مشتری بستگی به کیفیت محصول دارد.

وی با اذعان به بروز ترافیک در اثر حضور وانت بارهای میوه فروش
اضافه کرد: مشکل این است موب توقف می‌کنیم که هم ترافیک ایجاد
می‌کند و هم موجب تصادف می‌شود؛ باید همکاران چرخ عقب خودرو را
نزدیک جدول قرار دهند و درست پارک کنند تا هم مشتری بیشتری داشته
باشیم و هم برای کسی مزاحمتی نداشته باشیم.

وی در عین حال معتقد است طرح ساماندهی شهرداری به خوبی پیش
نمی‌رود، به این علت که من برای مثال سبزمینی و پیاز می‌فروشم و
فرد دیگری هم در یکجا کنار من همین را بفروشد، باهم به مشکل

می‌خوریم و بین فروشندگان درگیری ایجاد می‌شود.

این فروشنده با تاکید بر ضرورت فرهنگسازی در این زمینه گفت: اگر شهرداری غرفه‌های دارای پارکینگ را در محلی مناسب به وانت‌داران اجاره بدهد، بهتر است؛ چرا که هم محل استقرار ثابت می‌شود و هم بحث اختلاف بین فروشندگان پیش نمی‌آید.

وی در پاسخ به پرسشی مبنی بر سوء استفاده از این شرایط و ایجاد شرایط مافیایی تصریح کرد: از بین افرادی که پشت وانت‌ها میوه می‌فروشند، بعضی مالک خودرو و بعضی کارگر هستند؛ بیشتر افراد در این خیابان مالک هستند، اما در خیابان دیگری برخی اشخاص پنج تا ۱۰ دستگاه وانت دارند که اجاره داده‌اند.

پاسخ معاون شهردار به دغدغه معیشتی فروشندگان سیار

معاون محیط زیست و خدمات شهری شهرداری اردبیل در این زمینه به خبرنگار ایرنا گفت: در ابتدا باید توجه داشت که یک سری مشکلات پیش‌بینی نشده و خارج از بحث‌های شهرسازی است و در طول زمان در جامعه هر چه به جلو می‌رویم ظهور و بروز می‌یابد از جمله اینکه پیش‌تر فکر نمی‌کردیم که وانت‌ها بیایند، خیابان‌ها را بگیرند، ترافیک ایجاد کنند منظره زشت به شهر بدهند و از آن سو بحث گردشگری و دعوت به سرمایه‌گذاری داشته باشیم که اینها با هم همخوانی ندارد.

شهرام جوادزاده افزود: با مرور زمان به برخی بحث‌ها مرسیم و الان می‌بینیم که شهر از نظر ترافیکی قفل شده است و در آن زمانی هم که این اتفاقها در حال رخ دادن بود، اگر با مورد نخست مقابله می‌شد، شاهد این شرایط نبودیم.

معاون محیط زیست و خدمات شهری شهرداری اردبیل اضافه کرد: جمهوری اسلامی حکومتی است که در آن حرمت، شان و کرامت انسان‌ها در همه مسائل اولویت نخست است و سپس مسائل دیگر مورد توجه قرار می‌گیرد و از این رو مردم باید توجه داشته باشند که هدف از طرح این مسائل بحث معیشت نیست و چنین برداشتی نشود که قصد اخلال در زندگی افراد وجود دارد.

وی عنوان کرد: هر کسی وظیفه‌های سازمانی دارد و شهرداری هم به هر

حال مسئول بحث وضعیت نابسامان خیابان‌ها، نماهای زشت و بی‌نظمی موجود است. البته بر اساس قانون شهرداری تنها مسئول سد معبر است و طبق تعریف سد معبر هم تعریف دارد.

جوادزاده گفت: اما به هر روی بر اساس شیوه‌نامه‌های هر گونه وسیله نقلیه موتوری و غیرموتوری را هم در چارچوب بحث سد معبر شناسایی کردند که تا حدودی دست شهرداری را باز گذاشته است. بر همین اساس بنابر تماس‌های مردمی و نظرسنجی انجام شده، بیش از ۸۰ درصد شهروندان خواستار ساماندهی وانت بارهای میوه فروش هستند.

وی با تشریح روند ساماندهی وانت بارهای شهر ادامه داد: در مرحله نخست باید تعداد وانت بارها و دستفروشان مشخص می‌شد که این کار اتفاق افتاده و بانک اطلاعاتی جامعی از این فروشندگان تهیه شده است.

معاون محیط زیست و خدمات شهری شهرداری اردبیل افزود: بر اساس این بانک اطلاعاتی حدود ۷۵۰ دستگاه انواع وانت در اردبیل شناسایی شده که البته پیش از نهایی شدن هم تعداد آن پالایش می‌شود، چون برخی افراد چندین دستگاه وانت دارند.

وی اظهار کرد: مرحله بعدی تمهید مکانی برای آنهاست که با همکاری شورای ترافیک استان ۵۳ نقطه از شهر شناسایی شد که بر اساس بررسی‌ها و ارزیابی‌های کارشناسان، در ۱۳ نقطه از این ۵۳ نقطه اولیه به صورت بازار روز در نقاط مختلف شهر اردبیل دایر خواهد شد.

جوادزاده بیان کرد: در ۱۳ بازار روز پیش‌بینی شده حدود ۴۰۰ دستگاه خودرو وانت بار مستقر خواهد شد و ۳۵۰ دستگاه خودرو دیگر نیز در ۴۰ نقطه اردبیل در راستای تمرکز زدایی و به منظور کاهش سفرهای درون شهری ساماندهی خواهند شد.

معاون محیط زیست و خدمات شهری شهرداری اردبیل عنوان کرد: در این

وی افزود: اگرچه این اقدام دیر هنگام است، اما به هر روی در بحث ساماندهی وضعیت شهر ضمن حفظ راه تامین معاش فروشندگان سیار و رعایت اصول شهرسازی در راستای کاهش سفرهای درون شهری و مصرف سوخت می‌تواند تاثیرگذار باشد.

معاون محیط زیست و خدمات شهری شهرداری اردبیل عنوان کرد: در این

راستا سایر اداره‌ها و دستگاه‌های مرتبط از جمله پلیس راهنمایی و رانندگی نیز با شهرداری اردبیل همکاری داشتند و از این پس هم همکاری بیشتری خواهند داشت.

وی یادآور شد: ماده ۱۶ قانون بهبود محیط کسب و کار، اداره‌ها را ملزم کرده است که در صورت امکان شرایط را برای کسب و کار افراد کم‌برخوردار تسهیل کنند که اهدای زمین برای استقرار فروشندگان سیار می‌تواند مصداق این امر باشد.

جوادزاده افزود: همچنین بر اساس شیوه‌نامه ساماندهی دستفروشان و سد معبر که سال ۱۳۹۸ از سوی وزیر کشور ابلاغ شد، شبکه بهداشت و درمان، تعزیرات حکومتی، صنعت و معدن، نیروی انتظامی و سایر مجموعه‌ها موضوع نظارت بر رعایت مسائل بهداشتی، کنترل قیمت‌ها، صدور مجوزها و کمک به برقراری نظم را در دستور کار خواهند داشت.

وی در پاسخ به این سوال که این طرح در چه مرحله‌ای است، گفت: در حال حاضر طرح آماده اجرا است، مکان‌یابی شده، بررسی و تصویب در شورای ترافیک استان را هم گذرانده است.

معاون محیط زیست و خدمات شهری شهرداری اردبیل خاطرنشان کرد: اجرای طرح در ۵۳ نقطه اردبیل به هر روی هزینه‌هایی دارد که کار به‌زودی به شرکت یا شخص برنده آگهی مزایده واگذار و پس از اجرای کامل، فرآیند واگذاری غرفه‌ها آغاز خواهد شد.

وی با قدردانی از دادستان اردبیل برای پیگیری موضوع، تصریح کرد: پس از اجرای کامل طرح دیگر بهانه‌ای برای ممانعت با سد معبر وجود نخواهد داشت و دیگر حتی یک دستگاه وانت هم نباید برای فروش میوه در کنار خیابان توقف کند و برخوردها با امروز متفاوت خواهد بود.

جوادزاده تاکید کرد: پیش‌تر بحث این بود که عده‌ای در پی کار و بردن روزی حلال سر سفره خانواده خود هستند و وقتی قدمی برای تامین معاش آنها برداشته نشده بود، امکان برخوردی با آنها هم وجود نداشت؛ اما پس از ساماندهی دیگر بحث بی‌اعتنایی و پیروی نکردن از قانون خواهد شد و همه موظف به تمکین از قانون هستند.

معاون شهردار اردبیل همچنین گفت: بر اساس شناسنامه تهیه شده، محل سکونت و کار بیشتر فروشندگان سیار مشخص است و سوای مشتریان گذری، خوشبختانه مکان‌یابی‌ها به گونه‌ای انجام شده است که فروشندگان و مردم در محله‌ها دسترسی خوبی به نقاط مورد نظر داشته باشند.

وی با تاکید بر اینکه فروشندگان نگرانی از بابت میزان فروش و معیشت خود نداشته باشند، اظهار کرد: بازارهای روز مکان‌هایی نهادینه شده هستند که در نقاط مختلف کشور رونق دارند و با توجه به مسالهای که در اردبیل به وجود آمد، فرصتی خوبی فراهم شد که افراد می‌توانند از آن استفاده کنند.